

Stro, de beste remedie tegen staartbijten

Johan Zonderland (Praktijkonderzoek) en Maaïke Fillerup (ID Lelystad)

Het aanbieden van speeltjes, zoals een ketting, aan gespeende biggen is onvoldoende om staartbijten te voorkomen bij ongecoupeerde varkens.

Daarentegen werkt het verstrekken van stro op de dichte vloer wel preventief tegen staartbijten.

Verder is de kans op staartbijten groter wanneer zeugjes en beertjes gescheiden worden opgelegd.

Dit blijkt uit onderzoek van het Praktijkonderzoek en ID-Lelystad, uitgevoerd op het Praktijkcentrum Lelystad.

In het najaar van 2002 is onderzoek gedaan naar preventie en behandeling van staartbijten op het Praktijkcentrum in Lelystad. Dit naar aanleiding van de staartbijtproblemen bij gespeende biggen, die waren ontstaan op het Praktijkcentrum dat al sinds juni 2001 ongecoupeerde dieren houdt.

Onderzoek preventie en behandeling staartbijten

In het onderzoek zijn vier maatregelen ter preventie van staartbijten vergeleken: een ketting, een rubber speeltje, een strospeelbak en twee maal daags een handvol stro verstrekken op de dichte vloer (figuur 1). Omdat staartbijten regelmatig voor-

komt, zijn naast deze preventieve middelen ook twee curatieve maatregelen onderzocht om staartbijten terug te dringen als het toch in een hok optreedt: het verwijderen van de 'bijter' uit het hok en het verstrekken van stro. Per hok werd één van deze maatregelen toegepast. Gedurende het onderzoek werden dagelijks op dierniveau de beschadigingen van staarten gescoord: 'gaaf', 'milde beschadigingen' (bijtpuntjes, minimaal bloed) of 'ernstige beschadigingen' (verwondingen). Daarnaast zijn ook technische kengetallen, klimaatgegevens en diergegevens in het onderzoek meegenomen.

Stro beste preventieve maatregel

Bij het twee maal daags verstrekken van een handje stro op de dichte vloer is de kans op staartbijten minimaal (zie ook figuur 2). Een strospeelbak voorkomt staartbijten niet, maar werkt iets beter dan het ophangen van een speeltje. Een rubber speeltje heeft weinig toegevoegde waarde ten opzichte van een ketting, als het om voorkomen van staartbijten gaat.

Stro verstrekken bij uitbraak

In geval van staartbijten kan met behulp van zowel het verstrekken van stro als het verwijderen van de 'bijter', het staartbijten teruggedrongen worden. Maar beide curatieve maatregelen waren niet in staat om het staartbijten volledig op te heffen. Het identificeren van de 'bijter' is in de praktijk erg lastig. Soms kon na observatie van een half uur nog geen 'bijter' worden aangewezen. Daarom is het verstrekken van stro

Ketting

Hok met ketting als afleidingsmateriaal

Rubber speeltje

Twee rubberen slangen, kruislings aan ketting gehangen

Strospeelbak

Een strospeelbak met een speeltje (2 kettingen), waarin continu stro zit.

Stro

Tweemaal daags verstrekken van een handje stro

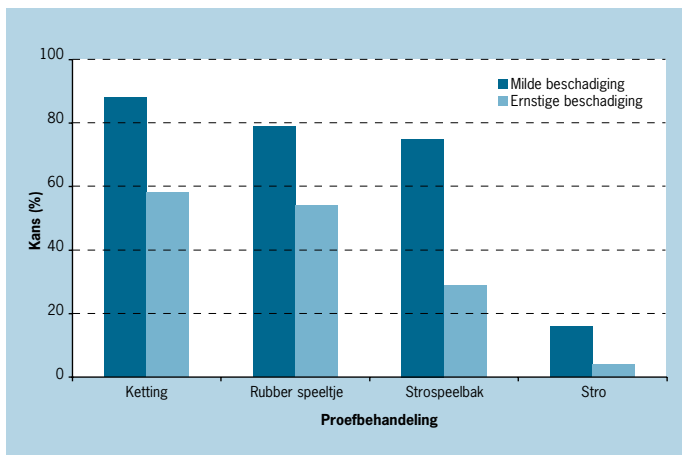
Figuur 1 Vier proefbehandelingen: ketting, rubber speeltje, strospeelbak en stro

Staartpunt wel degelijk gevoelig

Er wordt nog wel eens verondersteld dat de staartpunt van varkens niet gevoelig is. Uit onderzoek blijkt echter dat de staart zenuwuitlopers heeft, die tot in het uiterste puntje doorlopen. Dit betekent dat de gehele staart inclusief de staartpunt gevoelig is. De reden dat een gecoupeerde staart gevoeliger zou zijn dan een niet gecoupeerde staart, komt door het zeer gevoelige littekenweefsel dat is ontstaan als gevolg van het couperen.

Let op staarthouding

Een dier met de staart in de krul is een teken van een goede gezondheid. Een dier met de staart recht naar beneden kan duiden op ziekte en pijn, maar ook op bangheid, afzondering van soortgenoten en kou. Het is belangrijk om bij een uitbraak van staartbijten vroegtijdig in te grijpen. Hiervoor is dagelijkse controle van staartbeschadigingen essentieel. Let hierbij dan ook op de houding van de staart. Een dier met een staartbeschadiging houdt de staart tegen zijn achterlichaam aan, om te voorkomen dat er verder aan gebeten wordt.

Figuur 2 Gemiddelde kans op milde of ernstige staartbeschadigingen bij vier verschillende proefbehandelingen

een betere optie. Om beginnende staartbijtproblemen de kop in te drukken is het belangrijk om tijdig in te grijpen. Hoe eerder ingegrepen wordt, des te groter is de kans dat het staartbitten wordt teruggedrongen.

PraktijkRapport

Binnenkort verschijnt er over staartbitten een PraktijkRapport

Oplegstrategie van belang

Opvallend resultaat uit het onderzoek was dat een scheve verhouding tussen het aantal zeugen en beren binnen één hok de kans staartbitten vergroot. Dit betekent dat het gescheiden opleggen van gespeende biggen staartbitten in de hand kan werken. Het mengen van dieren bij opleg en de variatie in opleggewicht hadden geen invloed op staartbitten. In hokken waar staartbitten wel optrad werd geen verslechtering van technische resultaten gevonden. Maar waarschijnlijk speelt de hoge gezondheidsstatus van het Praktijkcentrum hierbij een belangrijke rol en zal op veel andere bedrijven staartbitten wel tot mindere technische resultaten leiden.

Conclusie

- Dagelijks een kleine hoeveelheid stro op de dichte vloer verstrekken werkt preventief tegen staartbitten bij ongecoupeerde dieren. Het aanbieden van speeltjes voorkomt staartbitten niet voldoende.
- Mocht staartbitten optreden dan kan ook met het dagelijks verstrekken van stro het staartbitten teruggedrongen worden. Hierbij geldt wel: hoe eerder ingrijpen hoe groter de kans van slagen.
- Gescheiden opleggen van beren en zeugen vergroot de kans op staartbitten.

